№ 72
კვირა, 3 აპრილი 1894

1877—1894

ივერია

№ 72
კვირა, 3 აპრილი 1894

გაზეთი ღირს:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12 . . .	10 —	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 75
9 . . .	8 —	3 . . .	3 50
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

რედაქცია:
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებლად:
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიჰმართონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას—სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი 8 კაპეიკი.

„ივერია“
გამოდის 1894 წელს
იმავე პროგრამით, როგორც წინად.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:
ტფილისი,
„ივერიის“ რედაქციას
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
და „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას, სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.
სატელეგრ. ადრესი:
ТИФЛИСЪ. Редакція „ИВЕРІА“.

ს. ი. ურდელოვის
[ღ]ვინის სარდაფი

[დღესასწა]ულებისათვის ისყიდება საგანგებოდ ჩამოტანილი [ღვ]ინოები ყოველ ხარისხისა: ვედრო 1 მან. 80 კაპეიკიდამ [...]ძღე; ბოთლი 12 კაპ. 1 მანეთამდე.

[მდე]ბარეობს შუა-ბაზრის თავში, ნოტარიუსის ქვეშ, № 2, წი[...]ის შენობაში. (2—1094—1)

[ლატარეა]-ალეგრი „წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების სასარგებლოდ დანიშნულია 8 მაისს. ვისაც სურს შესწირონ ნივთები ამ ლატარიისათვის, შეუძლიან ეს **ნივთები გაგზავნონ კნ. ოლგა თადეოზის ასულს ჭავჭავაძისას** (ნიკოლოოზის ქუჩა, საგინოვის სახლი).

ქართული თეატრი
კვირას, 3 აპრილს
ამხანაგობა ქართულის დრამატიულის დასის არტისტების მიერ
წარმოდგენილი იქნება
I
დანაშაული და სასჯელი
მელოდრ. ბელოსი. თარგ. ვ. აბაშიძისა.
მოთამაშენი: ქ.ქ. ავალიშვილისა, მაქსიმიძისა, ტარიელოვისა, ნებიერიძისა; ბ. ბ. ალექსი-მესხიშვილი, აბაშიძე, ცაგარელი, გედევანოვი, შათირიშვილი, კანდელაკი, ნასიძე, ლევანიძე, კარბელი, კორინთელი.
II
დივერტისმენტი
თ. აკაკი-წერეთლის
მონაწილეობით
ადგილების ფასი ჩვეულებრივია
დასაწყისი 8 საათზედ.

თანახმად ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების წევრთა წლიურის კრების დადგენილებისა, დანიშნულია 21 აპრილს, დილის 11 საათზე, სათავადო-აზნაურო ბანკის დარბაზში ამავე საზოგადოების

საგანგებო კრება,

რომელმაც უნდა განიხილოს შემდეგი საგნები:
1) მოხსენება სარევიზიო კომისიისა $18^{91}/_{92}$ წლის ანგარიშის შესახებ და აზრი გამგეობისა ამ მოხსენების შესახებ.
2) მოხსენება კომისიისა, რომელსაც წლიურის კრების მიერ მინდობილი აქვს გამორკვევა სკოლების გახსნის საქმისა.
3) მოხსენება გამგეობისა გამგეობის მოქმედების წეს-რიგის შესახებ.
და 4) არჩევა საზოგადოების ახალის წევრებისა.

ტფილისი, 3 აპრილს

—

გამოჩენილი საფრანგეთის მწერალი ლაბულე განცვიფრებული იყო ამერიკელების ყოფა-ქცევითა და საქციელით. ლაბულე დაესწრო ამერიკაში სწორედ იმ დროს, როდესაც შეერთებულ შტატების პრეზიდენტმა აბრაამ ლინკოლნმა გამოსცა ბრძანება, რომელმაც გააუქმა მონობა სამუდამოდ.

ჩრდილოეთის ნაწილი ამერიკისა, სადაც მებატონეთ დიდძალი ნაყიდი მონები ჰყავდათ, წინააღმდეგი შეიქნა ამ ბრძანებისა, განცალკევდნენ და თავისი საკუთარი პრეზიდენტი ჯეფერსონ დევისი აირჩიეს.

ამ გვარის კავშირის გაწყვეტას მოჰყვა საშინელი გამანადგურებელი ომი ძმა ერთა შორის და საქმე მაინც იმით გათავდა, რომ ჩრდილოეთი ძლეულ იქნა სამხრეთისაგან და მონების განთავისუფლება დამტკიცდა.

აი ამ ომის დროს ლაბულე გაკვირვებული იყო და ვერ გაეგო, როგორ შეიძლებო და ისეთის პროკლამაციების ბეჭდვა, როგორსაც ის შეხვდებოდა ხოლმე ამერიკელს გაზეთებში. საფრანგეთის მწერალს მოჰყავს ნიმუში ამ პროკლამაციებისა, სადაც სწერია: „რომ მთავრობის მხედრობა სასტიკად იქნა დამარცხებული და დიდი ზარალი ნახა. აჯანყებულთ დაჭრილთა და დახოცილთა რიცხვი შედარებით ერთობ ცოტა არისო“.

„გაგონილა ამ გვარი ამბავი“—ეკითხება ლაბულე ერთს ამერიკელს? „ასეთის სიმართლის გამოცხადება ხომ გულს გაუტეხს ხალხს; ჩვენ—ევროპაში ამას არასოდეს არ დავსწერდით. ის-კი არა, როდესაც მტერი გამარჯვებულია, ჩვენ ვაცხადებთ, რომ მტერი საშინლად დავამარცხეთ, მრავალი დახოცილი და დაჭრილი ჰყავს,—ჩვენს ჯარში-კი ერთი კაცი დაიბადაო“.

მაგრამ განცვიფრებულს ფრანგს ამერიკელი მალე ამშვიდებს და უხსნის, „რომ სიმართლის გამოაშკარება, რაც უნდა სამწუხაროდა საშიშარი იყოს, არასოდეს არ არის მავნებელი. მხოლოდ ჭეშმარიტის გარემოების მცოდნე ხალხს შეუძლია გაიგოს საქმე ჯეროვანად და შესაფერი საშუალება იხმაროს.

ხოლო, რაც შეეხება იმ უსაფუძვლო შიშს, რომელსაც თქვენა ბრძანებთ—პირ-იქით გაჭირვებამ და განსაცდელმა უფრო უნდა გამოიწვიოს ერის ენერგია და მხნეობა. მთავრობის გულ-წრფელობა, დარწმუნდით, არასოდეს არავნებს ქვეყანას, არამედ იგი აღძრავს ძლიერს სურვილს, რომ უბედურ გარემოებას რამე ეშველოს და დამარცხება გამარჯვებად შეიცვალოს“.

ამ გვარად ესმოდა ფაქტების მნიშვნელობა ამ ოც-და-ათის წლის წინად ევროპიელსა, და ამერიკელს.

ეს ამბავი გაგვახსენა ბ-ნ ქუთაისის გუბერნატორის ბრძანებამ ოზურგეთის მაზრის პოლიციის მოხელეთა მიმართ.

„ისეთის უბრალო წესით სძარცვავდა მიქელაიშვილი ხალხსაო“ სწერს ქუთაისის გუბერნატორი თავისს ბრძანებაში: „რომ ვგონებ, ძნელი არ იქნებოდა პოლიციის მოხელეთათვის ცოტა გულ-მოდგინედ და მოხერხებულად რომ მოქცეულიყვნენ, ადრევე აეცილებინათ ხალხისთვის გაძარცვა და ავაზაკნი ადგილობრივე შეეპყრათ. მაგრამ მიქელაიშვილი დაუსჯელად ჰმოქმედებდა ორს წელიწადზედ მეტს, და არც ერთი მისი თანამონაწილე არ აღმოუჩენიათო“.

„ეჭვი არ არის, რომ ამისი მიზეზია სითხიზლის ნაკლებობა პოლიციის მოხელეთა, როგორც მაზრისა, ისე ქალაქისა, რომელთაც არ იციან, ან არა ჰსურთ საქმეს გულ-მოდგინედ მოჰკიდონ ხელი და ხშირად სრულიად გულ-გრილად ეკიდებიან მათდამო რწმუნებულ ადგილების მკვიდრთა დაცვისა და დათარვის საქმესაო“.

მართალია, დიდი განსხვავებაა ამერიკისა და გურიის საქმეებს შუა, მაგრამ აქ ერთი რამ მსგავსებაა ორსავე შემთხვევაში, რომელიც ღირსია აღნიშვნისა.

ამერიკაში უმაღლესი მთავრობა მთელის ქვეყნისა აღიარებს, „რომ ჩვენი საქმე ძალიან ცუდად არისო,—აქ-კი, მხოლოდ პატარა ქვეყნის გამგებელი აცხადებს, რომ მთავრობის მოხელეთა ბრალია, რაც გურიამ უსიამოვნება და გასაჭირი გამოიარაო“.

ჩვენ დიდის კმაყოფილებით ვეგებებით ბ-ნის ქუთაისის გუბერნატორის ამ გვარს პირუთვნელ და გონიერს საქციელს. მოსაწონია ასეთს გვარს გზაზედ დადგომა გუბერნიის უფროსისა მით უმეტეს, რომ ეს გზა ჩვენში ჯერ ახალია, და საიმედოა მსგავსი მხილება მოხელეთ, რომელთა მოვალეობაა ფხიზლად და ერთგულად მოეკიდნენ საქმეს, დიდად სასიკეთო და ჭკუის სასწავლებელი იქნება თითონ მათთვის, ვისაც შეეხება.

ამასთან, როდესაც ხალხი დარწმუნდება, რომ ქვეყნის უფროსი სამართალს პირუთვნელად სჭრისო, ადვილი საგულისხმოა, რომ კეთილს გავლენას იქონიებს ხალხზედ ამ გვარი რწმუნება. ზემოხსენე-ბულის ბრძანებით ბ-ნმა ქუთაისის გუბერნატორმა დაამტკიცა, რომ იგი არ თანაუგრძნობს იმ აზრის დამცველთ, რომელნიც ამბობენ: „მთავრობის სახელი დაცული უნდა იყოს ყოველ შემთხვევაშიო“.

ხშირად ამ აზრს იქამდის შეუძლია მიიყვანოს საქმე, რომ მთელი დაწესებულება გაუქმებულ იქნას, მრავალი ადამიანი უსამართლოდ დასჯილნი დარჩნენ, მაგრამ ვინ არის გამკითხავი? ვითომ და მართლა დამცაელნი მთავრობის სახელისა ამბობენ: „არ ვარგა მოხელის უნიჭობისა და განზრახ ბოროტ-მოქმედების გამოაშკარება, ამითი თვით მთავრობას სახელი უტყდებაო“.

ცხადია, რომ ქვეყნისა და მთავრობის კეთილის მყოფელის და საქმის ერთგულის სიტყვა-პასუხია არ არის ეს! შეცდომა, უსამართლობა, ანგარება—რაც ხმა-მაღლა იქნება გამოაშკარებული, მით უფრო სჯობია; წაფუჩეჩება და დამალვა სიავისა ვერაფერი სამსახური—ვერც საქმისა და ვერც სახელმწიფოსი.

მაგრამ ბ-ნის ქუთაისის გუბერნატორის გულწრფელად აღიარებულს დანაშაულობას თავის ხელქვეით მოხელეებისას არ ასვია [...]ბეჭედი იმ შემცდარის აზრისა, რომლითაც ვითომ უმაღლესის მოსაზრების გამო მართალი უნდა გაამტყუნო და მტყუანი უნდა გაამართლო, რაკი ეს მტყუანი მთავრობისაგან დადგენილი გვამია.

ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ გურია დააფასებს გენერალის შალიკოვის სამართლიანსსა და ღირსეულს მოქმედებას და დაამტკიცებს, რომ იმას კარგად ესმის ფასი იმ მიუდგომელის სიტყვებისა, რომელიც პატივცემულმა გუბერნიის უფროსმა აღიარა საქვეყნოდ.

მეველე

ახალი ამბავი

—

*** ხვალ, ორშაბათს, საღამოზედ, 4 აპრილს, ტფილისის ქალაქის საბჭომ უნდა ამოირჩიოს თავმჯდომარე ობოლთა სასამართლოსი. ამ თანამდებობაზედ კანდიდატებად ასახელებენ: გ. ე. წერეთელს, დ. ზ. ყორღანოვს, თავ. ა. მ. არღუთინსკი—დოლგორუკოვს და პ. მ. იაკიმოვს.

*** ადგილობრივ გაზეთების სიტყვით, სრულიად სომეხთა პატრიარქი მკრტიჩი ნაალდგომევს ტფილისში ჩამოვა.

*** „წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება“ უკვე შეუდგა სალატარიო ალეგრის მზადებას, რისთვისაც მოსკოვიდგან კოროტკოვისაგან გამოიწერა დიდ-ძალი ნივთები, რომელიც ამ ახლო ხანებში მოუვა. ამ საზოგადოებას ლატარიისათვის შემოსწირეს ნინო გრიგოლის ასულმა ნანეიშვილმა ვერცხლის გულის ქინძისთავი და ყელის ძეწკვი, ოქროში დაფერილი.

*** არწრუნის ძეგლისათვის ამიერკავკასიის სომხებს თავისთა შორის დღევანდლამდე უკვე შეუკრებია 2880 მან. 66 კაპ.

*** ამ დღეებში, სომხურ ენაზედ მოძღვარმა ტ. გ. აღნიანმა გამოსცა ვრცელი ტომი ისტორიული მიმოხილვა სომხეთის სინოდის არხივისა, სადაც ძალიან ბევრი ცნობებია მოყვანილი საქართველოსი და განსაკუთრებით სიმეონ სომეხთ კათალიკოზისა, მეფე თეიმურაზისა და ირაკლი მეორის შესახებ. წიგნი საკმარისად ვრცელია და ჰღირს 7 მანათი.

*** ქ. ყუბა: ყუბისა და სამურის მაზრაში დიდი მნიშვნელობა აქვს სარწყავ წყალს და მის ხმარებას მორიგობით მცხოვრებთა მიერ. წყალმდინარეთა ახალ დებულების ძალით, ყველგან ირჩევენ ამიერ კავკასიაში მირაბებს, რომელთა ვალია თვალყური დაიჭირონ, რომ მცხოვრებთ წესით იხმარონ სარწყავი წყალი. ასეთის მირაბის არჩევა ყუბისა და სამურის მაზრებსაც დაავალა მთავრობის მიერ დადგენილმა წყალ-მდინარეთა ინსპექტორმა, ინჟენერ-ჰიდრავლიკმა. კრება სოფლელებისა მირაბის ამოსარჩევად 15 მარტს იყო, მაგრამ სოფლელებმა ცივი უარი სთქვეს, ჩვენ მირაბი არ გვინდა, როგორც ჩვენს მამა-პაპას უცხოვრია და ურწყავს მამულები, ისე ჩვენ ვიცხოვრებთ და მოვირიგებთ ხოლმე ერთმანეთში სარწყავს წყალსაო. ოღონდ წყალი იყოს, თორემ, მისი გაყოფა და განაწილება არ გაგვიჭირდებაო.

*** ბათუმი: 31 მარტს ქუთაისის ოლქის სასამართლოს განყოფილებამ

განიხილა საქმე სამსახურ გარეშე მყოფის პოდპოლკოვნიკის მიკირტუმ ბაღდასარას-ძის ტერ-ასატუროვისა, რომელიც დღეს ბათუმის სამოქალაქო გამგეობის წევრის თანამდებობას ასრულებს და, რომელსაც ჰბრალდებოდა ქალაქის მოურავად ნამყოფ ბ-ნ გავრონსკისა და იმავე გამგეობის წევრის ბ-ნ ფარემუზოვის სიტყვით შეურაცხება. სასამართლომ დამნაშავედ იცნო ბ-ნი ტერ-ასატუროვი და 25 მანათი ჯარიმა გადაუწყვიტა.

გაზ. „Кавказъ“-ი ამბობს, რომ რადგან ის ალაგი, სადაც ეხლა ტფილისის სასულიერო სემინარია იმყოფება, სრულიად არ აკმაყოფილებს სემინარიელთა ცხოვრების პირობებს, ამიტომ, როგორც შევიტყეთ, განზრახვა აქვთ სემინარიისათვის შენობა დიდუბის ახლო აიგონო. ამ შენობასთან გამართული იქნება მოსწავლეთა სადგომები და, თუ შესაძლებელი იქნება, მასწავლებელთათვისაც სადგომებიო.

დამაკვირდი

—

კანონი ძლიერია, მაგრამ გაჭირვება კანონზედ უფრო ძლიერია

გეტე

**

ჭეშმარიტება და სიმართლე უმთავრესი სათავეა ყოველის გენიოსობისა, და ხალხი უფრო გონიერი და ჭკვიანი იქნებოდა, უფრო ჭეშმარიტი და მართალი რომ იყოს.

ბერნე

**

მეხსიერება უქმობით ჩლუნგდება და ბლაგვდება.

ციცერო

ნაწყვეტები

—

გულო, ნუ ჰკვდები, ნულა სტირ,
მოვიდა მახარობელი:
შენი გამხდარა იგი მზე,
შენი ლახვართა მსობელი,
გაცოცხლდი, აღზდექ, გაგმირდი,
შეიქენ მადლთა მგლობელი,
გაიქრე ჭირთა შხამ-ვესლი,
ცა და ქვეყნისა მგმობელი.

გაკვრით

—

ჩვენ ხელთ ჩაგვივარდა ერთი უცნაური ქაღალდი, ეს ქაღალდია ერთის მღვდლისაგან მეორესთან მიწერილი წერილი იმის შესახებ, თუ რა უნდა აიღოს მღვდელმა ხალხისაგან შრომისა ფასი ნათლობისა, ქორწილისა, დასაფლავებისა და სხვა მღვდელ-მოქმედებისათვის. ეს წერილი იმდენად საყურადღებოა, რომ ვბეჭდავთ სიტყვა-სიტყვით, ყოვლად შეუმოკლებლად.

„მამაო ლაზარე

ხომ გაგიგონია, რომ რომელ სოფელშიაც შევა კაცი იმ სოფლის ჩვეულებას უნდა მიჰყვეს, შენი წინა მოადგილე, კარგად იცი, მკვდრების ანგარიშს აკლდა და ცოცხლებს არ ემატებოდა, გამორიცხული იყო ადრიდგანვე, ამიტომ ეწოდებოდა ჩურჩუტი. წარმოიდგინეთ, რომ ორმოცის მანეთის ადგილზე თუმანს ახდევინებდა, თუმნის ადგილზედ სამ მანეთს, სამი მანეთის ადგილზედ მანეთს და ხან ნაკლებსაც. ამითი მრევლი მადრიელი-კი არ იყო, უფრო უცინოდნენ და იმის სისუსტეს აწერდნენ იმის სისულელეს. ესენი ყველა იმიტომ გაგიმეორე, რომ მთელს ამ ნაავდგომევში ჯერ ჩემს სამრევლოში მე არავითარი შემთხვევა არ მომცემია და ახლა საწყალი ას ოცის წლის, უსაწყალი გუტაია ქაცარავამ შემდეგ ერთი თვის ტანჯვისა მლივს სული დალია და ნაცვლად საორმოცოსა და ანუ ერთი თუმანი სამოძღვროსა მომაშურეს ექვსი მანეთი. ასე მიშასუხეს, რომ ლაზარე რომ იყვეს, ხუთ მანეთადაც დაკაჯერებოდაო. მე უკაცრავად სამოძღვრო არასოდეს თუმან ნაკლებ არ მიმიღია არავისგან და ამისთანა სიტყვები-კი ძლიერ მეწყინა. ამისთანა შემთხვევაში, ნუ გეწყინება, და აქაური გაცვეთილების ამბავი რომ იკითხო, არ იქნება ურიგო და და აი ჩემი ჩვეულება ეს არის: რომელსაც ამედია თქვენც მხარს მომცემთ და თანასწორად ვიმოქმედებთ მრევლისაგან მოსათხოვნელ ანგარიშის დროს, რომ უაზ[?]ების სასაცილო არ გავხდეთ. კარგი შეძლებული თავისი ნებით იხდის საორმოცოდ ორმოც მანეთს გარდა ერთი თუმანი სამძღვროსა და მანეთი ანდერძის ფულისა საშუალო ნახევარი საორმოცოდ ოცი მანეთს გარდა სამოძღვრო და ანდერძისას თერთმეტ მანეთს და სხვა შემლების გვარად. გაწირვინებს, მარა იცოდე წირვა მანეთ ნაკლებ არავინ შემოგზღდოს, თვით ღარიბი რვა განა ექვსი მანეთი სულ უსაშვალო სამი მანეთი მაინც საგვირგვინო დაწყებული ხუთ მანეთიდამ ოც-და-ათი მანეთამდის სათქმელად ა. ის. მოწმობასა კაცი თუ აიღებს და იქით მიდის იმას ნახევარი საგვირგვინო და თუ აქ იწერს სრულად, ასე იმედია ერთმანეთის სასაცილოდ არ უჩვენებთ თავს საზოგადოებას და ამაში მხარს მომცემთ. თქვენი ანტონ, 3 სეკტემბერს. 1892 წ“.

რაღა თქმა უნდა, ეჭვი არ არის, რომ დიდს პატივისცემას დაიმსახურებს მამა ანტონ თავის მრევლს შორის თვისის სულიერის მოძღვრობით. ჯერ-ჯერობით ამაზედ ვსდუმნეთ და შემდეგ აღვნიშნოთ ამბავი ეს ჩვენთა სულიერთა მამათა დაკანონებისა.

კორესპონდენცია

—

გორი, 31 მარტს. სამშაბათს 29 მარტს, სამხედრო კრებულის დარბაზში რუსულ-ქართული სცენის მოყვარულთ წარმოდგენა გაჰმართეს საქველ-მოქმედო აზრით. წარმოდგენაში მონაწილეობას იღებდნენ განსაკუთრებით აფიცრები ორიოდე გარეშეთა დახმარებით.

სასიამოვნოდ მიგვაჩნია ქართველ აფიცრების ცდილობა და ერთგული შრომა სცენისათვის. საზოგადოდ, აფიცრებს ეადვილებათ ქართულ ენაზედ წარმოდგენის გამართვა, რადგანაც გარემოება ხელს უწყობს, ასე რომ, როცა უნდა მოიწადინონ, საქმეს დაუბრკოლებლივ გააკეთებენ; მხოლოდ ახალ პიესების შოვნა აბანდებს ხოლმე საქმესა. რუსულ-ქართულმა წარმოდგენამ ჩინებულად ჩაიარა, საკმაოდ ასიამოვნა მაყურებლები, რომელნიც დიდის მადლობით იხსენიებდნენ წარმოდგენაში მონაწილეობის მიმღებთ. მართალია, ზოგიერთი წარმოდგენაში მონაწილეობის მიმღებნი პირველად გამოვიდნენ სცენაზედ სათამაშოდ, მაგრამ საქმის ერთგულება, თანაგრძნობა და სიყვარული ფუჭად არას დროს არ ჩაივლის. მაგალითად, ქ-ბნი გ. წ—სა პირველად გამოვიდა პროვინციალურ სცენაზედა და ისეთის მოხერხებით შეასრულა თავისი როლი, რომ წარმოდგენაზედ დამსწრენი დღესაც გაკვირვებულნი არიან. ქ-ნმა ე. ერისთავისამ, ჩვეულებისამებრ, ჩინებულად ითამაშა და საზოგადოებამაც, მადლობისა და თანგრძნობის ნიშნად, რამდენჯერმემე გამოიხმო ტაშის კვრით და ბრავოს ძახილით. საყურადღებო იყო აგრეთვე სცენაზედ პირველად გამოსული ბ-ნ ლ. გვ-ის ხელოვნებით როლის შესრულება. ბ-ნი გ. ჯაფარიძე იმერლის როლში სასიამოვნო სანახავია განსაკუთრებით მადლობის ღირსია ბ-ნი ს. წერეთელი, რომელმაც მოხერხებულის თამაშობით დიდად ასიამოვნა დამსწრე საზოგადოება. გორის საზოგადოება მოხარულია, რომ ჩვენს ქართულ სცენას ისეთი ბესათერი მოთამაშენალმოუჩნდნენ ქალები, როგორიც კნ-ა მ. წ—სა და კ-ნ ე. ერისთავისა. ახლა-კი ვკონებთ ქართულ წარმოდგენეებს წინ ვერა გადელობება-რა; მით უფრო საიმედოა საქმე რომ ქართულის და რუსულის სცენის მოყვარულნი ერთმანეთს დაუახლოვდნენ და, თქმა არ უნდა, შეერთებულ ძალას არ გაუჭირდება გონივრულად საქმის წარმოება. საყურადღებო და საიმედოა კიდევ ის გარემოება, რომ ბ-ნი ა. მ. შკაბიჩი ყოველ შემთხვევაში შეეწეობას უჩენს და ხელს უმართავს სცენის მოყვარულთა და ამისთანა კაცის სიტყვიერი თანაგრძნობაც ხომ საკმარია საქმის წინ მსვლელობისათვის.

სოლ. ლაშაური

მოხუცნი

ესკიზი

გუი დე მოპასანისა

რა იქნება იმ მოხუც მანდილოსანზედ უმშვენიერესი, რომელიც ოდესმე ლამაზი ყოფილა, კეკლუცი, მომხიბლველი და, თუმცა ხანში შესულა, მაინც ისევ ქალია, ისევ კეკლუცია, სხვა გვარად-კი, მოხუცებულის კვალობაზედ.

თუ ყმაწვილი ქალი მომხიბლველია, განა ასეთი მოხუცი მანდილოსანი-კი ზე—ალმტაცი არ არის? როცა ამისთანას ახლო ხარ, არა ჰგრძნობ განა რაღაც უძლეველ გულის [illegible]ემას, განსაკუთრებულ სიყვარულს [illegible] იმი[illegible] არა, რაც არის, არამედ [illegible] ყო[illegible]ილა? არა ჰგრძნობ [illegible] სინაზით გევსება, ყო[illegible] ინაზით, თავაზიანის სი[illegible] ჰგრძნობ განა, რომ მოწი[illegible] და ჰპანობ, რომ ამ ად[illegible] შეოდესმე სხვა სცოცხლ[illegible] ვე დავიწყებული, უკვე მ[illegible] რომელიც უყვარდათ, [illegible] სას ოცნებობდნენ, იბრ[illegible]ვოდნენ და იდაგებოდნენ?

ისინი, ვისაც მართლა უყვართ ქალები, უყვართ ჯერ მარტო იმიტომ რომ ქალები არიან, [illegible]ც არ შეუძლიან განსაკუთრებულის [illegible] ამოვნებით არ უყუროს მათ პაცარა, კეკლუცად დახუჭუჭებულს დალალკავებს, მათ ნაზ ტუჩებზე ოდნავ ამწვანებულს გინგლს, ოდნავ ათამაშებულს სუბუქს ღიმილს და ალერსიანს თვალებს, —ისინი, ვისაც გულითა და სულით უნდათ უყვარდეთ ყველა ქალები, ერთი-კი არა, ყველანი თავიანთ მრავალ-გვარ მიმზიდველის ჯადოთი, იმათ არ ძალუძთ, რომ არ აღმერთონ ...

ფელეტონი

—

პროვინციის საჩივარი და სათხოვარი

წელს თუმცა არ ემდურიან უამინდობას მოსავლისათვის, მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ კახეთის ხელთ-საუფლო მოსავალი ღვინოა და ამინდის ავ-კარგიანობა უფრო ვაზის შესახებ უნდა აღინიშნებოდეს. თორემ, ჩვენ კახელნი, იმ კაცის გარემოებაში ჩავცვივით, რომლის ორი სიძეთაგან ერთი მეაგურე იყო და თავის წლიურს კეთილდღეობას მოწმენდილს ცაზედ ამყარებდა, მეორე გუთნის დედა იყო და წლის სარჩოს შეძენას ავდრიან დღეების მეტი აღარა აკლდა-რა.

წელს დიდი თოვლი არ იყო კახეთში, მაგრამ სამაგიეროდ ყინვები დიდხანს იდგა. ყინვებმა თითქმის ორ თვეს გადაამეტა. დედამიწა ისეთ სიღრმეზედ იყო გაყინული, რომ მისი შემუშავება ყოვლად შეუძლებელი შეიქმნა. სხვა წლებში თოვლი უხვეტნიათ და ისე ვბარავთ ვენახები. წელს თოვლს ქვეშ გაყინული დედამიწა მოჰყვა, ამ მიზეზით თოვლი დიდხანს დარჩა აულებელი და მიწა დიდხანს გაყინული. გაზაფხული შეგვატყობინებს: ვაზი დაზარალდა, თუ გაუძლო ყინვებს, ამასთან ახალ ნაბარში უფრო იქმნება დაზარალებული, ძველს ნაბარში, თუ ყამირში? დედა ვაზი იქნება დაზარალებული, თუ ახალი ვაზი, არ ვიცით, იმდენი გამოცდილება არა გვაქვს ამისთანა კითხვები ზედ-მიწევნით გავითვალისწინოთ. ეს რომ შეგვეძლოს, ხომ შესაფერს წინააღმდეგობას გაუწევდით სუსხიანს ზამთარსა და ბევრს ვაზს გადავარჩენდით უდროო სიკვდილს. შემოდგომაზედაც ვბარავთ თან ვაწვენთ ვაზსა, ზამთარშიაც. როცა-კი გაყინული არ არის მიწა, და გაზაფხულზედაც. არ-კი ვიცით, რომელ დროს ნაბარი უფრო უხდება ვაზსა, რომელ დროს ნაწვენი ვაზი უფრო ხანგრძლივადა სძლებს და ნაყოფიერია. ყოველ ამას დიდი მნიშვნელობა აქვს: ყოველ ამის უტყუარად აწონ-დაწონვა შეიძლებოდა, თუ-კი მოვინდომებდით. ამისათვის საჭირო იყო, ყველას თუ არა, თითო სოფელში ორ-სამს შეგნებულთ დაედოთ. წესად, რომ ყოველივე მუშაობა ვენახში თავ-თავის დროს აღენიშნათ, მერე იქავე მიეწერნათ, რომელს დროს შემუშავებულმა ვაზმა უფრო კარგა და დროზედ გამოიტანა კვირტი, რომელს დროს შემუშავებული ვაზის კვირტი მოსცდა, ან უდროოდ გამოვიდა, რომელი ჯიშის ვაზი უფრო კარგს მდგომარეობაშია, რომელი ჯიშის ვაზი უფრო დაზარალდა, რომელმა კარგა დაიყვავილა, რომელმა არა; რომელმა როგორი მტევანი გაიკეთა; რომელი ადრე მომწიფდა და სხ.-და-სხვ. ერთის სიტყვით, მიწისათვის თვალ-ყური ედევნებინათ და მერე დანიშნულს დროსა და ალაგს, ერთი მეორისათვის გაეზიარებინათ თავიანთი დაკვირვება. ვგონებ ამისთანა წეს-რიგის შემოღება არცარავისათვის სამძიმო იყოს და არც საზარალო. პირ-იქით, ეს თვალად უბრალო წესრიგი ბევრს, დღეს ჩვენთვის გაუგებარს, გა ვაგებინებდა.

წარსულს წელს ერთი რამ მოხდა, რომელიც ჯერაც გამოცანას შეადგენს ჩვენთვის და დიდის მადლობით მოგისმენთ, ვინც-კი ამას აგვიხსნის და გაგვაგებინებს. საქმე იმაში გახლავთ, რომ მთელს ზემო კახეთში შიგა და შიგ პურის ბადლად შვრია ბალახი მოვიდა ზოგიერთ სოფელში, როგორც, მაგალითებრ, გულგულაში, კურდღელაურში, შალაურში, ნასომხარში და სხ. $^3/_5$ მოხნულ-დაფარცხულისა ყანის მაგიერად შვრია ბალახი მოვიდა. ბევრგან ერთსა და იმავე მიწაში ნახევარზედ მეტი შვრია ბალახი იყო და სხვა ყანა; მაგ. აწყურში აზ. ი. გ. სულხანიშვილის მიწაში, იქავე აზ. რ. და პ. სულხანიშვილების მიწებში; სოფელს კონდოლში, ნასომხრის გვერდზედ, თავ. ს. ი. ლეონიძის ოთხის დღის მიწაში, რომელიც მოხნა შალაურელმა გლეხმა გლახა სეხნიაშვილმა, სულ მთლად შვრია ბალახი მოვიდა და იმავე მიწის გვერდზედ-კი, სხვა მიწაში, ნახევარზედ მეტი შვრია გამოერია, დანარჩენი ყანა იყო. ეს ორივე მიწა ერთ დროს იყო მოხნული და დათესილ-დაფარცხული.

ამისთანა მაგალითი ასობით-კი არა, ათასობით მოიძებნება. ეს გარემოება რაც უნდა მკვიდრად გავსინჯგავჩხრიკოთ, რაც უნდა ფხიზლად თავით ბოლომდე ანალიზის ნესტარი გაუტაროთ, მაინც დაგვრჩება გამოურკვეველი: ერთსა და იმავე მიწაში, რომლის ნიადაგი ერთ ნაირია, ერთს დროს მოიხნა, ერთ დროს დაიფარცხა; ერთ ნაირის თესლით დაითესა, რად მოვიდა ზოგან ცარიელი შვრია ბალახი და ზოგან წმინდა ყანა? ერთის გუთნეულით მოხნულს სხვა-და-სხვა მიწებში, რომლებიც ერთისა და იმავე თესლით დაითესა, რად მოვიდა ზოგში შვრია ნარევი ყანა, ზოგში წმინდა ყანა და ზოგშიაც წმინდა შვრია ბალახი? აქ სახეში უნდა იქონიოთ, რომ თესლად საუკეთესო ხორბალი ინახება. თითოეული ოჯახი სათესლე პურს ერთს ადგილს და ერთს ჰურჭელში ინახავს, რომ ჯეჯილი თავის დროს იყო გამარგლული და გაწმენდილი უბრალო ნარ-ბალახისაგან. ამასთანავე ვგზავნი რედაქციაში ნიმუშს იმ შვრია ბალახისას, რომელმაც გულ[?] ხელი დააკრეფინა მრავალს ოჯახს.*) ეს მცენარე თუმცა თავის დროს გათიბეს საქონლის საჭმელად, მაგრამ ბალახადაც უბარაქო იყო: ოთხის დღის მიწაში ორი ურემი ბალახი არ გამოვიდა.

ბევრსა ვკითხე აეხსნათ მიზეზი ყანის მაგიერ შვრია ბალახის მოსვლისა, მაგრამ ამაოდ, ყველანი ღმერთს [illegible] ზეზებდნენ. ეს ცხადი და უტყუ[illegible] ნიშანია ჩვენგან სამეურნეო სა[illegible] სრულებით უვიცობისა. სხვათა [illegible]რის ერთმა მეურნე აზნაურიშვ[illegible] მითხრა პასუხად:

— ჩემს სიყმაწვილეში, ერთ[illegible] ლიწადს, კახეთში პური არ მო[illegible] სათესლე პურისათვის თი[illegible] ვდიოდით. იქ ხშირად ი[illegible] ნარევი პური. იმ წელიწ[illegible] ში ნახევარი ღვარძლი [illegible] ყო. ვისაც-კი თესლი ჰქონ[illegible]

*) ნიმუში ამ ბალახისა რედაქ[illegible] ხება და მსურველს შეუძლიან ჰნახ[illegible]

თებდნენ ამისთანა მოხუც დედაკაცებს.

მოხუცი დედაკაცი ქალი აღარ არის, განა განხორციელებაა მისის წარსულის იტორიისა სრულად და სავსებით; უფრო იმ მშვენიერს, ოსტატობით ნაკეთებს ძველებურს ნივთსა ჰგავს, რომელიც გვაგონებს და გვითვალისწინებს წარსულთა დროთა მთელს ხანას. ძალზედ გათეთრებული, ჭაღარა-შერეული თმა ნებას აძლევს გაბედვით გიამბოთ ყოველივე, გიამბოთ ის იდუმალი და ძვირფასი ამბავი, რომელიც თითქო სამუდამო ხვაშიადია ყმაწვილ ქალთა და კაცთათვის, ის გულის აღმტაცი და დამატყვევებელი მორიდებ-მოკრძალება, კდემა მოსილობა, რომლითაც აღსავსეა ხოლმე თვალები და ღიმილი პირის-პირ შეყრილთა, თუნდა არც-კი იცოდნენ ვინაობა ერთმანეთისა. ხშირად, როცა ყმაწვილნი ქალნი და კაცნი შეხვდებიან ერთმანეთს, ქუჩაში, თუ სახლის კიბეზე, სასტუმრო ოთახსა, თუ ომნიბუსში, —თვალნი მათნი ეკვესებიან ერთმანეთს, მსწრაფლ ჰბადებენ ერთურთის მიზიდულებას და თითქო რაღაც უხილავი ძაფი გაიბმის ხოლმე მათს შორის.

მაგრამ ლაპარაკი ამისთანა საგნების შესახებ მიღებული არ არის. მოხუც მანდილოსანს-კი შეუძლიან ყოველივე სთქვას. ყოველივე ილაპარაკოს და ვერავინ ვერ უსაყვედურებს სითამამეს; ყმაწვილს ქალს-კი უთუოდ გაამტყუნებდნენ; და განა თავისებურს სიტკბოებას არ იგრძნობს კაცი, როცა ასეთ დარბაისელ მანდილოსანს უსმენს მუსაიფს გულის სიხარულისას, გულის ლევა-დნობისას და ია-ვარდებისას, მუსაიფს ხმა-დაბალს, ძლივს გასაგონს, სიტყვებ-გადაკრულსა და ნართაულს.

მოხუცმა მანდილოსნებმა ხშირად იციან ასეთი მუსაიფი და სიამოვნებითაც იგონებენ წარსულს... სიყვარულს თავმდაბლობით ეკიდებიან, ისე, როგორც შეეფერება ჭეშმარიტს დედას, მაგრამ ხანდახან წამოსცდებათ ხოლმე რომელიმე ფერადი სიტყვები, ცხოველი სიტყვიერი სურათხატი, გაბედული მსჯელობა, ანუ მახვილი ხუმრობა, რომელშიაც გამოსჭვირს სიკეკლუცე წარსულისა.

თუ ამისთანავე კეკლუცნიც არიან,—დედაკაცი მუდამ ასეთი უნდა იყოს,—დიაღ, თუ კეკლუცნიც არიან, მაშინ უფრო მეტი შვენება მოჰქრის მათგან სიოსავით, თითქო ყოველი ესენცია იმ ნელ-საცხებელთა, რომელიც უხმარნიათ წარსულში, მტკიცედ შეუნახავთ დღემდეო. მათგან მოჰქრის სურნელება იასამნის ნელ-საცხებლისა, საუცხოვო სურნელება poudre de Florence-სი, და ხშირად მოგდით სურვილი გამოართვათ ხელი, თეთრი და ფაფუქი, და დაეკონოთ ზედ საკოცნელად, ნიშნად მოწიწებისა მათ აწ გამქრალ, ქარნა ოდესმე დიდად ცხოველ ალერსთა წინაშე.

* *
*

მაგრამ ყველა მოხუცნი არ არიან ასეთნი. ხშირია საზიზღარი ბებრუხანები, რომელნიც, იმის მაგიერ, რომ სიბერეში უფრო გულ კეთილობდნენ, ნაკლებად იბრიც-იგრიხებოდნენ და უფრო თავ-მდაბლობით იქცეოდნენ, პირ იქით, უფრო გაგულისებულ-გაბოროტებულნი არიან. და თითქმის მუდამ ის დედაკაცნი არიან სიბერეში პირ-ქუშნი, პრანჭია-გრეხიანი და მობუზღუნენი, ვითომ და დარაჯნი და მცველნი სხვათა უმანკოებისა, რომელნიც ან მცირედ და ან სულ არ ჰყვარებიათ ყმაწვილობაში... ამიტომ არის, რომ, როცა შეხვდები მართლა სასიამოვნო მანდილოსანს, ასე გგონია, რომ ყველას სამაგიეროდ სულ ამას დაუსაკუთრებია, რაც-კი რამ ჯადოა სიყვარულისა,—და, რაკი იცნობ და გიყვარს, ხშირად ჰნანობ, ვაი რომ ისეთს ხანში აღარ არის, როცა შეიძლებოდა სულ სხვა გვარი გრძნობა დაგბადებოდა გულშიო.

განა დიდად არ უნდა ვაფასებდეთ, რომ ასე ხანში შესული კიდევ ისეთი შვენიერი და ზე-აღმტაცი დარჩენილა?! ეს ხომ ცხადია, რომ მან გამოიარა საშინელი განსაცდელი, რომელიც-კი შეიძლება ცოცხალს ადამიანს დაატყდეს თავს, ის განსაცდელი, რომ მოხუცდა, დაბერდა.

დედაკაცი იმისათვის არის გაჩენილი, რომ უყვარდეს და ისიც უყვარდეთ. განა არისღა ქვეყანაზედ ლამაზის ქალზედ უძლიერესი, უსიამოვნესი, უხელმწიფესი და უბრწყინვალესი, მეტადრე მაშინ, როცა მისი სილამაზე ვარდივით არის გაფურჩქნილი? ყოველივე მისი საკუთრებაა, კაცნი, მათი გული, მათი სურვილი. იგი მეფობს თვით მპყრობელობივით, მარტო მით, რომ არსებობს დედამიწაზედ, მეფობის უშრომლად, უზრუნველად, თავის თავ-მომწონეობისა და სიხარულის სავსებითა და სისხლით.

რა საკვირველია, განა რომ ამისთანა ყოფაში ასეთი ქალი, ეჩვევა თაყვანის ცემას, სწორედ ისე, როგორც ყმაწვილი ეჩვევა სუნთქვას, როგორც ჩიტის ბარტყი—ფრენას. ეს არის მისი სიცოცხლე და, ყოველთვის, საცა უნდა იყოს და რაც უნდა მოუვიდეს, ჰგრძნობს თავის სილამაზის ძალას, თან კმაყოფილია მით, რომ ლამაზია, დამშვიდებულია, დაკმაყოფილებულია მისი თავ-მოწონება, მისი სიამაყე...

მაგრამ აი, ნელ-ნელა, განზე უდგა ყველა. ის, ვინც იყო ყოველივე, ახლა აღარაფერია, აღარა-რა მის მეტი, რომ მოხუცია, ისეთი არსებაა, რომელსაც თავისი კალთა უკვე გაულეწია, რომლის სიცოცხლის საგანსაც ჟამთა-ვითარების კანონს ბოლოდ დასასრული დაუდვია.

მართალია, სცოცხლობს კიდევ და შეიძლება დიდხანსაც იცოცხლოს, მაგრამ, ვაი რომ ახლა მის შესახებ ამას-ღა ამბობენ: „რა ლამაზი იყო ოდესღაც"!

რაღა დარჩენია მაშ ამ ხანში ადამიანს? ის-ღა დარჩენია მხოლოდ, რომ ან გაჰქრეს დედა-მიწის ზურგიდამ, ან იბრძოლოს; ხოლო რაკი ბრძოლას გადასწყვეტს, და, ეცადოს, შეგნებითა და ცნობიერად ეცადოს, რომ ასეთი ყოვლად მიმზიდველი, ყოვლად იშვიათი არსება იყოს: სასურველი, სასიამოვნო მოხუცი მანდილოსანი.

გ. ყ.

უცხოეთი

გერმანია. ეხლა ყველგან იარაღის აყრის ფიქრი ჰმეფობს და ჰბატონობს. იქნება ცოტა გარდამეტებული იყოს იმისი თქმა, ვითომ ეს გარემოება პირდაპირი შედეგი იყოს რუსეთ-გერმანიას შორის დადებულის სავაჭრო ხელ-შეკრულობისა. ის-კი აშკარაა, რომ ამ ხელ-შეკრულობის რიგიანად დამთავრების შემდეგ ამ იარაღის აყრის აზრმა უფრო ძლიერად შეაშუქა იქაც-კი, სადაც ამ რამდენისამე ხნის წინად იმას ადგილი არა ჰქონდა.

იარაღის აყრის თაობაზედ ამ ჟამად დაიწყეს ლაპარაკი ბერლინის ოფიციალურ, მეტადრე-კი, ოფიციოზურ და სამხედრო წრეებში. დასტამბულ სიტყვასა, საპარლამენტო და საზოგადოდ საპოლიტიკო წრეების შესახებ ხომ რაღა ითქმის. ამ იარაღის აყრის საქმეზედ ყველანი ეთს, შეთანხმებულს აზრს გამოსთქვამენ. რასაკვირველია, ეს საქმე არც იმდენად უნდა გავაზვიადოთ; აქ იმის შესახებ-კი არ არის ლაპარაკი, რომ სრულიად მოისპოს მხედრობა, არამედ იმისა, რომ მცირეოდნად მაინც შემცირებულ იქმნას ის რიცხვი ჯარისა, რომელიც ამ მშვიდობიანობის დროს ყოველ შემთხვევისათვის, თუნდა ეს შემთხვევა ძნელად მოსალოდნელი და წარმოსადგენიც იყოს, იარაღით აღსჭურვილია. ესეც რომ მოხდეს, ბევრის აზრით, ამითი დიდს ნაბიჯს წარსდგამს წინ განათლებული სახელმწიფო. დასასრული მაინც მიეც...თა, ყოველთა სასრარულოდ, მუდმივს და ...ლებელს მატებას სამხედრო ძლიერების... ნად იმ აზრით, რომ ვითომ გვინდა შეუთანაბარდეთ, შეუთანასწორდეთ ჩვენს მოწინააღმდეგეებსაო, ნამდვილად-კი იმ ფარულის მიზეზით, რომ სამხედრო ძლიერებით გარდავამეტოთ სხვებს, რაც შეიძლება სამხედროდ მომზადებულნი ვიყვნეთო. ეს გარდასახადები მაინც შემცირდებოდა, თორემ საქმე იქამდეა მისული, რომ აღარა დარჩა-რა გარდასახად და ხარჯთ-დაუდებელი. ისიც-კი უნდათ, მაგალითებრ, საფრანგეთში რომ ხარჯი შეამცირონ იმათ, რომელთაც სახლში მოსამსახურე უჭირავთ. რაც უნდა მცირედ შეამცირონ პირველხარისხოვანმა სახელმწიფოებმა თავისი სამხედრო ძლიერება, რომელიც ეხლა სწორედ თავს ზარ-დამცემია, თითქოს დღე-დღეზედ იყოს მოსალოდნელი თავს დასხმა ჰუნგთა, ავგართა, ანუ მონგილთა და სხვათაო,— მაინც მარტო ამ მხრივ მათი მორიგება დიდად კეთილად იმოქმედებს მილიონობით მშრომელს ხალხზედ, ყველას შეძლება მიეცემა გულ-დამშვიდებით იყოს თავისს საქმეზედ, ხოლო ბ-ნთ ფინანსთა მინისტრებს-კი თვალზედ ძილი მოუვათ და უძილოდ არ იქმნებიან იძულებულნი ღამეების გატარებას.

—

ამსწინად რომის გაზეთებმა გაავრცელეს ხმა, რომ ვენეციაში იმპერატორი ვილჰელმი და მეფე ჰუმბერტო ერთმანეთს ჰნახავენ და ეს გარემოება ხელს შეუწყობს ამ ორის ქვეყნის მპყრობელის მორიგებას, შედეგად მოჰყვება სამხედრო ხარჯაღრიცხვისა და სამხედრო გარდასახადთა შემცირება ეხლა ვენის გაზეთები აცხადებენ, რომ იმპერატორი ვილჰელმი ვენეციაში მარტო იმიტომ წავა, რომ დარბაზად მოვიდეს იმპერატორ ჰუმბერტოსთან, რასაც უბრალო წესი თავაზიანობისა თხოულობს და რაც დამამტკიცებელია იმისი, რომ ამ ხელმწიფეს შო-

---

ნულს მიწებს სანახევროდ ვათესინებდით. ჩემი ხნულებიც სხვას მივეცი სანახევროდ დასათესად. თიანური თესლი დათესა და სულ თითქმის ღვარძლის თესლი იყო. ყველას გვეგონა ღვარძლი მოვაო, მაგრამ იმისთანა წმინდა პური მოვიდა, რომ სხვა დროს არ მინახავს. მაშ, როგორ მოხდა ეს, თუ არ ღვთისაგანო"?

კარგი, მაგრამ ხომ იცი, ჩემო ბატონო, რომ საიდგანაც შარშან და წელს კახეთში მოჰქონდათ და მოაქვთ გასასყიდად პური, იქაც ღმერთია და აქაც იგივე ღმერთია. ხომ უეჭველად განახება და ან უეჭველად ჰნახავ, რამდენი პური შემოდიოდა და დღესაც შემოდის კახეთში? ალბად იქ, საიდგანაც მოაქვთ, ჩვენზედ უფრო დაკვირვებით იქცევიან, ჩვენზედ უფრო მარჯვედ იქნევენ მარჯვენასა და ღმერთიც იმათ აძლევს იმდენს, რომ თითონაც ჰყოფნით, ჩვენისთანა სარჩო ნაკლებთათვისაც იმხობენ და ჰყიდიან. ჩვენ თუ ყოველივე ის ადგილი და დრო, სადაც და როდესაც როს ადაგვიბრუნდება, ღრმად არ ყვ...სოვრეთ გულში, თუ მიზეზი არ გამოვუჩხრიკეთ და შესაფერი სახსარი არ გამოვუნახეთ, ...ო ხშირად ვიწყებთ ფეხის გაბრუნებას და იქნება ისეც გადაგვიბრუნდეს, რომ შიგ შუა ძვალშიაც გადაგვიტყდეს.

მიზეზის გამოსანახავად კიდევ დაკვირვებაა საჭირო. თუ გულ-მოდგინედ დავაკვირდებით მოვლენათა გარემოებას და გავიცნობთ იმათს ერთურთზედ დამოკიდებულებას, და თუ ჩვენ გაგვიჭირდება, მცოდნე კაცები დაგვისახელებენ და იმის თავიდგან ასაცილებელს სახსარსაც გვასწავლიან. ჯერ ყველაზედ უწინარეს ჩვენთვის დაკვირვებაა საჭირო. ამისთვის ყველა ჩვენგანი, ვინც-კი მცირე ცოდნით მაინც არის შეიარაღებული და მასთან გარემოებათა წყალობით, სამეურნეო საქმეს ახლო უდგა, მოვალეა, აღნიშნოს ყოველივე სასარგებლო და მავნებელი მოვლენანი იმ დიდის საქმისა, რომელსაც მეურნეობას ეძახიან და რომელსაც რაღაცა მანქანების ძალით დღევანდლამდის ნასწავლთა და ნაკითხთა უმრავლესობა მეტად გულ-გრილად უყურებს. ეს არის მიზეზი, რომ ჩვენს ინტელიგენტს და მეურნეს, თუ გარემოებამ ერთად შეჰყარა, ეჩოთირებათ ერთმანეთთან ყოფნა და ორივენი ყოველ ღონისძიებას ჰხმარობენ, რაც შეიძლება შეამცირონ დრო ერთმანეთთან ყოფნისა. მართალია, როცა სადმე საჯაროდ ამაზე ჩამოვარდება ლაპარაკი, სოფლის ინტელიგენტთა რაზმისანი დიდის მეცადინეობით სცდილობენ დაარწმუნონ ქვეყანა, რომ იმათსა და მეურნეთა შორის არა ვითარი დიდი ზღვარი არ დევს, მაგრამ მხოლოდ სცდილობენ, სამწუხაროდ, და ამაოდაც სცდილობენ ხალხს თვალი აუხვიონ.

დრო თავი დავანებოთ ამ განცალკევებას, დაუახლოვდეთ ერთმანეთს და ვისაც რითი შეუძლიან, ვემსახურნეთ საერთო საქმეს. დიდმაც და მცირემაც კარგად ვიცით, რომ მოსავალი შემცირდა. ზოგჯერ ეს მცირეც აღარ მოდის. მთავრობამ ამას ჯეროვანი ყურადღება მიაქცია. აგერ სამეურნეო სამინისტროს დაარსება განიზრახა და განზრახვა აღსრულებაშიაც მოიყვანა. შეიძლება მომავალში ამ სამინისტრომ ბევრი კარგი და სასარგებლო რამ გააკეთოს. მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ ჩვენ დღეს გვეჭირვება ჩვენის მეურნეობის დაქვეითებულ მდგომარეობის გამოძიება და გამოკვლევა. ვიდრე მთავრობის მკვლევარნი და მაძიებელნი ჩვენამდე მოაღწევენ, დაგვიანებული იქმნება. ერთად-ერთი დაწესებულებაა საქართველოში, რომლის იმედი, შეიძლება, ვიქონიოთ, მაგრამ იმასაც შველა შეუძლიან მხოლოდ მაშინ, თუ ჩვენც დავეხმარებით, ჩვენც შევასრულებთ იმას, რის შესრულებასაც თვითონ დაწესებულება ვერ იტვირთებს. მე მოგახსენებთ ტფილისის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების შესახებ. ამ საზოგადოებას ბევრი ღვაწლი მიუძღვის საზოგადოდ საქართველოს სამეურნეო საქმეში, ბევრი კარგი გაუკეთებია, მაგრამ, ჩვენდა სამწუხაროდ, ჩვენთა მეურნეთავე ბრალია, რომ აქამდე სასურველი კავშირი არ არის ამ საზოგადოებასა და სოფლებს შორის. აუცილებელი საჭიროება მოითხოვს, დამყარდეს ეს საფუძვლიანი კავშირი, რომელიც, ერთის მხრივ, უნდა გააცნოს საზოგადოებას ჩვენის მეურნეობის ავკარგიანობა და, მეორეს მხრივ, გაავრცელოს სოფელში მცოდნეთა უტყუარი გამოცდილებანი, მეურნეობის მტრის წინააღმდეგ სახმარებელნი უტყუარნი ღონისძიებანი.

პირველისათვის საჭიროა, იმათი დახმარება, რომელნიც სოფლად სცხოვრებენ და შეუძლიანთ აღნიშნონ მიწის შემუშავების, პირობანი, გარემოებანი და მოსავლის ვითარებ-რაოდენობა. ყოველს სოფელში მღვდელია და თვითო-ოროლა, ზოგან მეტიც ნასწავლი მოიპოვება ამისთანა საზოგადო საქმეს არც მღვდელი დაიზარებს და არც სხვა. მხოლოდ ყველამ, ვინც იკისრებს, უნდა შეიგნოს კარგად ღირსება და მნიშნელობა ამ საქმისა, თორემ ამათმიერ შეკრებილი ცნობები ისეთივე იქნება, როგორც აქამდე იკრიბებოდა, ესეიგი ნამდვილზედ ისე დაშორებული, როგორც ცა დედამიწისაგან. ამ საქმის რიგიანად მოწყობას კარგი თაოსნობა უნდა. თაოსნობაკი უნდა ვსთხოვოთ ტფილისის სამეურნეო საზოგადოებას, რომელსაც ამისათვის ცოდნაც შესწევს და საშვალებაც. უნდა ვსთხოვოთ, რომ გამოაცხადოს პროგრამა სამეურნეო ცნობათა შეკრებისა, დაავალოს, ვისაც ჯერ-არს, რომ მათ აღირჩიონ სოფლებში სანდო კაცები ცნობათა შესაკრებად, მოახდინონ მეურნეთა კრებანი მათ-მიერვე შეკრებილ-შესამოწმებლად, და ამ შემოწმებულ ცნობათა აწონ-დაწონვით გამოარკვიონ სასარგებლო დასაზარალო ვითარება ჩვენის მეურნეობისა. მეურნეთა კრებას ბევრი სიკეთე შეუძლიან მოუტანოს ჩვენს ქვეყანას. იმისგარდა, რომ დაკვირვებას და საქმის ყურადღებით კეთებას შეაჩვევს ყველას ურიერთთა შორის, აზრის გაზიარება დაგვანახვებს ჩვენი მეურნეობის ბევრს იმისთანა ნაკლს, რომელიც აქამდე არ არის ცნობილი.

ნადიკვრელი

რის გულითადი მეგობრობა—ღუფევ-სო.

გასართობი

—

ერთს ხუმარა კაცს შემდეგი მსგავსება შე-უმჩნევია ადამიანსა და ფრინველებ შორის: კაცი ამაყია ვითა არწივი და ინდოური; შორს მხედველია, როგორც ქორი; ენა-ჭარ-ტალაა ვითა კაჭკაჭი და შროშანი; ჭყლობს როგორც იადონი, ტოროლა და მამალი; ფრთხილია ვითა წერო; ნაზია მტრედსავით, ანუ ვარხვსავით; მსუნაგია ვითა სირაქლემა; პატივ-მოყვარე ფარშევანგსავით; პრანჭია და მოჩხუბარი როგორც როჭო; მოლაპარაკე ვით თუთიყუში; ბრმა ქათამსა, ანუ ნიბლი-ასავით; სწრაფი როგორც მერცხალი; დაუ-დერაგი ვით ჭივჭავი; თვალ-წითელი ტყის ქათამსავით; ავხორცი როგორც ბეღურა; სუ-ლელი ვით ბატი, ანუ გულ-წითელა; დადის იხვსავით; გულ-ზვავია როგორც ბაბღანი; მძინარაა ბუსავით.

**

ერთს გულ-უბრყვილო კაცს ქება უნდო-და ეთქვა დესსოსათვის, იუვენალის თხზუ-ლებათა მთარგმნელისათვის, და შემდეგის სიტყვით მიჰმართა:

— განსაკუთრებით უფრო ის მარწმუნებს, მართლა სწორედ და უტყუარადა გაქვთ ნა-თარგმნი იუვენალის თხზულებანი, რომ ის ადგილები, რომელიც დედანში არ მესმის, თქვენს თარგმანშიაც გაუგებარიაო.

**

ებრაელს ხუთი გირვანქა ქონი დაეკარგა. დაიწყეს ძებნა, ფათური, მაგრამ ვერსად იპო-ვნეს. ეჭვი მიიტინეს კატაზედ.

— რას ამბობთო, შეჰყვირა ებრაელმა: კატა ხუთ გირვანქა ქონს როგორ შესჭამდა!

ებრაელმა მაშინვე დაიჭირა კატა, სასწო-რის ერთს მხარეს ის დასვა, მეორე მხარეს ხუთ-გირვანქიანი დაუდო და ასწონა. კატა სწორედ, მისხალ-მისხალ ხუთი გირვანქა გა-მოვიდა.

— ვთქვათ, ეს ჩემი ქონიო, სთქვა ებრა-ელმა და კატა აიყვანა ხელში: კარგი, მაგ-რამ კატა სად-ღა არისო?

წერილი რედაქციის მიმართ

—

გთხოვთ ნება გვიბოძოთ თქვენის გა-ზეთის შემწეობით უღრმესი მად-ლობა გამოვუცხადოთ ბ-ნ ესტატე ჩხა-რტიშვილს, რომელსაც „ივერიის“ რე-დაქციისათვის გადაუცია ათი მანეთი ჯგე-თის წიგნთ-საცავის სასარგებლოდ.

წიგნთ-საცავის დამაარსებელთაგანი
ვისია თავდგირიძე

დეპეშა

1 აპრილი

პალერმო. სამხედრო სასამართ-ლოში უკვე დაიწყო გარჩევა დეპუ-ტატის დეფელიჩეს, ჯიუფრრიდეს და იმათ თანამონაწილეთა საქმისა. დე-ფელიც ამტკიცებდა, რომ სოცია-ლისტების დასი ტყუილადა მწამებს ამ ბრალს, ვითომ მე განზრახვა მქო-ნოდეს სიცილია ინგლისისათვის და-მეთმო და ერთი ანუ რამდენიმე სი-ცილიის ნავთ-სადგური—რუსეთისა-თვისაო.

ლონდონი. საზოგადოებათა პა-ლატაში გარკორტმა განაცხადა, რომ მთავრობას განზრახვა აქვს უგანდაში წესიერი ადმინისტრაცია დააარსოს და უგანდა ბრიტანიის მფარველობას და-უქვემდებაროსო. შემდეგ გარკორტმა სთქვა, რომ მივიდა, თუ არა ოსმა-ლეთის სომხეთში ოსმალეთის მთავ-რობის მიერ გაგზავნილი კომისია, ზოგიერთი დაპატიმრებული სომხები, რომელთაც შეთქმულობაში მონა-წილეობის მიღების ბრალი ედებო-დათ, განთავისუფლებულ იქმნენო; საპატიმრო გადაწყვეტილი აქვს 17 კაცს, ხოლო სიკვდილით დასჯა 15 სომეხსაო. ოსმალეთის მთავრობა და-გვპირდა, რომ ამ განაჩენის დამტკი-ცებამდე განაჩენის დასადგენს საბუთს საფუძვლიანად განვიხილავ სტამბოლ-შიო.

პარიზი. ობერვილის მიდამოებში იპოვნეს მიწაში ჩაფლული საწყობი ამაფეთქებელ ნივთიერებათა; თორ-მეტი ცალი ყუთია ნაპოვნი ქიმიუ-რის ნივთიერებანით, ორი კილოგრა-მი მწვანე თოფის-წამალი, 10 კი-ლოგრამი დინამიტი, ლურსმნები და სრულიად დამზადებული ყუმბარებიც.

პეტერბურგის ბირჟა, 1 აპრილი

	მყიდვე-ლისა. მან. კ.	გამყიდ-ველისა. მან. კ.	გაყიდუ-ლისა. მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო .	— ,,	— ,,	— ,,
ტამოჟნის კუპონები .	— ,,	— ,,	— ,,
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	— ,	— ,,	— ,,
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი . . .	— ,,	— ,,	243
—მეორისა	— ,,	— ,,	221
4% მესამე სესხისა. .	-- ,,	— ,,	— ,,
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი .	— ,,	— ,,	192 3/4
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა:			
6%	101 5/8	— ,,	— ,,
5%	99	— ,,	— ,,
ქუთაისის ბანკის 6%.	101 5/8	— ,,	— ,,
5%.	99	— ,,	— ,,
5% ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	98 3/4	— ,,	— ,,

განცხადებანი

გამგე კომიტეტი

„ტფილისის საქალაქო სასწავლებლების ღარიბ მოსწავლეთა დამხმარებელ საზოგადოებისა“
უმორჩილესად სთხოვს ამ „საზოგა-დოების“ წევრთა მობრძანდნენ წლი-ურს კრებაზე, რომელიც ამ თვის 3-ს რიცხვსა, კვირას, 12 საათზედ, ქალაქის გამგეობის დარბაზში იქნება.
რ. (2—2)

ვიღებ შესაღებად

ყოველ გვარს ქსოვილებსა და აგ-რეთვე გასარეცხად ფარდებსა და ხელთათმანებს. შემოკვეთილი სამუ-შაო კეთდება სწრაფად და სუფთად.
განოვის ქუჩა, სახლი № 6, პოლიცმეის-ტრის მმართველობის გვერდით.
ი. ბუხრაძე
(2—1087—2)

ცხოვრება

შეიდთა ყრმათა ეფესელთა
გამოცემა მ. შარაძისა და ამხ. სტამბისა
ფასი ერთი შაური
ისყიდება:
წერა-კითხვის გამავრცელებელისა, ქართ-ველთა ამხანაგობისა, გრიქუროვის წიგნის მაღაზიაში და გამომცემელთავე სტამბაში.
ოზურგეთს. კ. თავართქილაძესთან.
სამტრედიაში. პ. გელეიშვილთან.
ქუთაისში. წერეთლისა და ბეჟანე-იშვილის მაღაზიებში.

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა
(კუკიაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ)
ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათ. იმათ, ვისაც სჭირს სნეულებანი: სახი-რურგიო ვენერიული და სიფილისი.

ფ. მ. ჩიქოანი, 9—10 საათ. სნე-ულებანი: თვალისა და ნერვებისა—ტანში ტკივილებისა.

დ. გ. რუდკოვსკი, 10—11 საათ. სნეულებანი: შინაგანი, ბავშვებისა და დედათა სქესისა.

ი. ფ. პროტასევიჩი,—11 1/2—12 1/2 საათ. სნეულებანი: ყურ-სა, ყელის, ცხვირის და გულ-მკერდისა.

ექიმი ქალი ა. მ. ტურბოვიჩი. 12 1/2—1 საათ. სნეულებანი. დედა-თა სქესისა.

ა. პ. კარაპეტიანცი, 1—1 1/2 საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბა-ვშვებისა.

საღამოობით:

ა. გურკო, 6—7 საათ. სნეულე-ბანი: ვენერიული და შინაგანი.

ბ. ა. ნავასარდიანი, 7—7 1/2 სა-ათამდის.

ქ. ი. ფრანციუსი, 7—7 1/2 საათ. სნეულებანი: ყურისა, ყელისა, და ცხვირისა, ორშაბათობით, ოთხშა-ბათობით და პარასკეობით.

რჩევა-დარიგების და რეცეფტის დაწერი-ფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმის და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნას ლოს საწოლიცა აქვს ავადმყოფთათვის.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტო-რი მედიცინისა ნავასარდიანი.

ტფილისის საქალაქო გამგეო-ბა აცხადებს, რომ მის მიერ 12 ამა აპრილისათვის, შუა დღის 12 საათზედ, **დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა იმისა, თუ ვინ იკის-რებს 450 საჟ. შეშის დადგმას წელიწადში** საქალაქო დაწესებუ-ლებათა და ზოგიერთ ჯარის ნაწი-ლისისა და მმართველობათათვის, იმ ჯარისა, რომელიც ქალ. ტფილის-შია დაბანაკებული. შეშა უნდა დაი-დგას 1895—1898 წწ. განმავლო-ბაში.

ამ იჯარის აღების მსურველთ პი-რობათა ნახვა და შეტყობა შეუძლი-ანთ გამგეობის კანცელარიაში ყო-ველ-დღე, კვირა-უქმე დღეებს გარ-და, ნაშუადღევის 2 საათამდე.
(3—1)

ტფილისის საქალაქო გამგეობა ამითი საყოველთაოდ აცხადებს, რომ ამა 1894 წლის 27 აპრილს, შუა-დღის 12 საათზედ, გამართული იქ-ნება საჯარო გაშრობა მუხრანისა და რიყის ქუჩებს შუა მტკვარზედ მოსიარულე ბორნის იჯარით გასა-ცემად 1895 წლის პირველ იანვრი-დგან სამის წლის ვადით. პირობა-თა შეტყობა შეიძლება გამგეობის კანცელარიაში ყოველ დღე, დილის 10 საათიდგან ნაშუადღევის 12 საა-თამდე.
(3—1)

დაიბეჭდა და ისყიდება
სამშობლო ქვეყნის მოღვაწეები
„პლატონ იოსელიანი“
ფასი სამი შაური

ზეთის გამოსახდელი და საპნის ქარხნები ი. თაიროვისა და კ. ალიხანოვის ქ. ტფილისში

დიდ-მარხვისათვის ქარხანაში ისყიდება **ზეთები: საჭმელად:** შირბახ-ტისა, სელისა, კანაფისა; **კანდელისა მოდუღებული** საღებავ წამლებისა-თვის და ზეთები კარგის ღირსებისა. **კოთლებით ისყიდება** შემდეგ მაღა-ზიებში: საათფთიაქო საქონლით მოვაჭრე ამხანაგობაში, ჯოჯანის მაღაზიებში, ალიხანოვის მაღაზიებში—გოლოვინის პროსპექტი, სახლი დოზჟანსკისა, და ვარანცოვის ძეგლთან, კარვაროვთან, გოლოვინის პროსპექტი სახლი ორბე-ლიანისა, სარაჯიშვილთან, გოლოვინის პროსპექტი, სახლი ბაბანასოვისა, მა-კაროვთან, ნიკოლოოზის ქუჩა საკუთარი სახლი, ხუდადოვთან, ნიკოლოო-ზის ქუჩა, ალექსანდრეს ეკკლესიის პირდაპირ, სადაგოვთან, პუშკინის ქუჩა-სახლი სუნდუკიანცისა, გალალიანცთან პანასევიჩის ქუჩა, სახლი № 1, წე-რეთელთან, ველიამინოვის ქუჩა, სახლი ხოსროევისა. ყოველ გვარ ზეთის **წვრილ-წვრილად ყიდვა შეიძლება საკუთარ საწყობებში:** მიხაილო-ვის ქუჩაზედ, კარლოვის სახლში ვორონცოვის ძეგლთან, თათრის მოედან-ზედ, ქალაქის ფიცრის ფარდულში იარმუკაზე, ბუდაღოვის სახლში, ავლაბრის მოედანზედ ქალაქის ფარდულში და ოლგას ქუჩაზედ, მებურნუ-თოვის სახლში.

ნარდად ყიდვა შეიძლება ქარხნებში, ერევნის გზატკეცილი, საკუ-თარი სახლები. ქარხანაში და საკუთარ მაღაზიებში ისყიდება აგრეთვე **ჩენ-ჩო** ძროხებისა და ხარების საკვები.
(10—8)

კერძო ექიმი

პრეობრაჟენსკი

არჩენს ელექტრონით: ხელის და ფეხის სიდამბლეს, ნევრესის სნე-ულებას, ნევრესის ქარსა და კონტრაქტურას (გაშეშების ნასკვს); არჩენს აგრეთვე სიდამბლისაგან ყრუდ, ბრმად და მუნჯად ჩავარდნილთა.

ამას გარდა, სწამლობს დედათა სნეულებას და სიფილისს, ავად-მყოფებს მიიღებს გარედგან მოსიარულეთა და თავის სახლში დაწვენითაც ყოველ დღე: დილის ცხრა საათიდგან 12 საათამდე და საღამოთი 5—7-მდე.

ადრესი: საპიოხის ქუჩა, სახლი ბაბანასოვისა № 41.
(10—1028—6)

„ივერია“

ამ 1894 წელს გამოდის ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს. ფასი გაზეთისა:

12 თვით. . . .	10 მ.—კ.		6 თვით . . .	6 მ.—კ.
11 ,, ...	9 ,, 50,,		5 ,, ...	5 ,, 50,,
10 ,, ...	8 ,, 75,,		4 ,, ...	4 ,, 75,,
9 ,, ...	8 ,, —,,		3 ,, ...	3 ,, 50,,
8 ,, ...	7 ,, 25,,		2 ,, ...	2 ,, 75,,
7 ,, ...	6 ,, 50,,		1 ,, ...	1 ,, 50,,

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ „ივერია“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით: Тифлисъ. Въ редакцію „ИВЕРІА“.

თუ ტფილისში დაბარებული გაზეთი ტფილისს გარეშე ადრეს-ზედ შესცვალა ვინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანა-თი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—ორი აბაზი.

თუ თვის განმავლობაში დაიბარა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, მას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდგან გაეგზავნე-ბა. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დასაბეჭდად

ა) მეოთხე გვერდზედ თითო ჯერ სტრიქონი—8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უცნასვნელი გვერდი—30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის გვა-ლობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერები, წერილები და კორესპონდენციები რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. ხელ-ნაწერები, ან საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მო-ითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქნება. ხელ-ნაწერს, რომელიც და-ბეჭდილი არ იქნება, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონმა არ მოიკითხა, მერე რედაქციას ველარ მოსთხოვს.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას დაუბეჭდელ ხელ-ნაწერები-სა და წერილების შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირისპირ მოსალაპარაკებლად რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, ათ საათიდგან პირველ საათამდე და საღამოობით 6-დგან 7 1/2 საათამდე.

რედაქცია ამყოფება: ნიკოლოოზის ქუჩაზე, 21.

Доз. ценз. Тифлисъ, 2-го Апрѣля 1894 г. სტამბა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე